

ใบความรู้ที่ ๑.๒ เรื่อง เหตุผลวิบัติ

หน่วยที่ ๑ การรู้ดิจิทัล แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง เหตุผลวิบัติ

รายวิชา เทคโนโลยี รหัส ว๒๓๑๐๓ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เหตุผลวิบัติ

เหตุผลวิบัติ หมายถึงการพิสูจน์โดยการอ้างเหตุผลที่ไม่มีน้ำหนักเพื่อสนับสนุนในข้อสรุปการให้เหตุผล วิบัติมีความแตกต่างจากการให้เหตุผลแบบอื่นๆ เนื่องจากหลายคนมักจะพบว่าการให้เหตุผลนั้นมีความน่าเชื่อถือ ในทางจิตวิทยา ซึ่งจะส่งผลให้คนจำนวนมากเกิดความเข้าใจผิดและยกเหตุผล อย่างผิดโดยใช้เป็นเหตุผลที่ จะเชื่อในข้อสรุปนั้น การให้เหตุผลอาจจะกลายเป็น "เหตุผลวิบัติ" ได้ แม้ว่าข้อสรุปนั้นจะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม เหตุผลวิบัติสามารถจำแนกออกได้ ๒ รูปแบบ ดังนี้

๑. เหตุผลวิบัติอย่างเป็นทางการ เกิดจากหลักตรรกะที่ไม่ถูกต้อง แต่เขียนให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นทางการ ทำให้ดูสมเหตุสมผลเช่น

“คนไทยที่เก่งภาษาอังกฤษ อยู่ในกรุงเทพฯ ผมเป็นคนกรุงเทพฯ ดังนั้นผมเก่งภาษาอังกฤษ”
ซึ่งเมื่อนักเรียนฟังแล้วอาจลืยตาม แต่ ในความเป็นจริงคนกรุงเทพฯทุกคนอาจไม่ได้เก่งภาษาอังกฤษ

๒. เหตุผลวิบัติอย่างไม่เป็นทางการ

เกิดจากการให้เหตุผลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะในการพิจารณาแต่เป็นการสันนิษฐาน หรือเล่นสำนวน ซึ่งเกิดจากการใช้ภาษาชักนำให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น การพูดกำกวม หรือการพูดมากเกินไปจนความจำเป็น ยกตัวอย่างเหตุการณ์ดังนี้

๒.๑ ให้เหตุผลโดยอ้างถึงความน่าสงสาร ความเห็นอกเห็นใจเปลี่ยนให้เป็นความถูกต้อง เช่น

“นาง ก ขโมยข้าวสาร ๑ ถุงในร้านสะดวกซื้อ

ซึ่งเจ้าของร้านจับได้และจะดำเนินคดีตามกฎหมายกับนาง ก แต่ นาย ข ห้ามปรามเจ้าของร้านและพูดว่าอย่าไปดำเนินคดีกับเธอเลย เธอเป็นผู้หญิงและที่บ้านยากจน”

สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นความผิดตามกฎหมาย

แต่คนที่แสดงความเห็นกลับมุ่งประเด็นไปที่เหตุผลของการกระทำ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัน

๒.๒ ให้เหตุผลโดยอ้างถึงลักษณะของตัวบุคคลโดยไม่สนใจเนื้อหาสาระของข้อความ เช่น

คุณยาย :: เวลาเดินผ่านผู้ใหญ่ เด็กๆ ไม่ควรเดินลงส้น หรือ มีเสียงดัง

เด็กๆ :: เราอย่าไปฟังเลย ความคิดของคนแก่ โบราณ

ซึ่งความคิดเห็นของผู้พูดเป็นความคิดที่ดี แต่คนฟังไม่สนใจในประเด็นที่พูด

แต่มุ่งประเด็นไปที่ผู้พูดซึ่งเป็นผู้สูงอายุ

เหตุผลวิบัติมักจะมีเกี่ยวข้องกัผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา
อันเนื่องมาจากเหตุผลที่ไม่เป็นไปตามหลักตรรกะอย่างถูกต้อง และเหตุผลวิบัตียังเกี่ยวข้องกับการสันนิษฐานด้วย